

Korzyści z udziału organizacji pozarządowej w procesie legislacyjnym

Tylko dojrzałe organizacje pozarządowe są w stanie realnie wpłynąć na proces legislacyjny. Silny i profesjonalny trzeci sektor stanowi podstawę demokratycznego państwa. Dlatego też analizując korzyści z udziału organizacji pozarządowych w procesie stanowienia prawa, w pierwszej kolejności należy przyjrzeć się kondycji polskich organizacji, następnie zrobić przegląd form partycypacji publicznej, jakimi dysponują organizacje, a dopiero na końcu zastanowić się jakie korzyści wynikają z całego procesu.

1. Kondycja sektora pozarządowego w Polsce

W Polsce w 2018 roku było zarejestrowanych około 143 tysięcy organizacji pozarządowych, w tym 26 tysięcy fundacji oraz 117 tysięcy stowarzyszeń. Z badań wynika, że około 65% będących w rejestrze organizacji prowadzi swoją działalność, natomiast pozostałe zawiesiły ją bądź zakończyły, jednakże nie dokonały wyrejestrowania¹. **Zatem w Polsce aktywnie działa około 100 tysięcy stowarzyszeń i fundacji.**

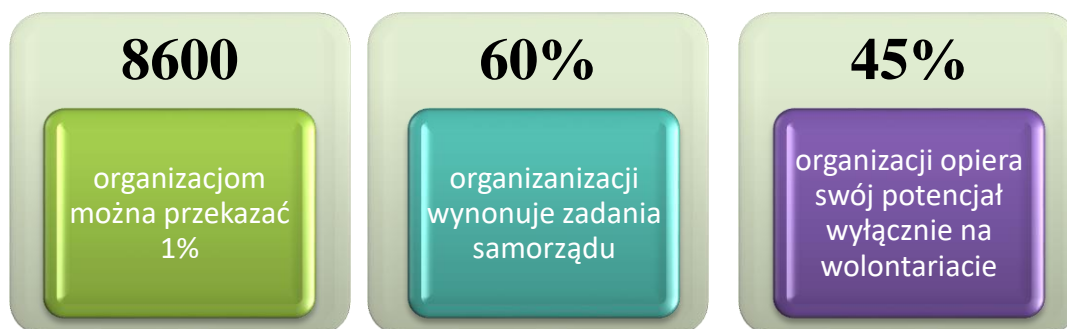
Analiza kondycji polskich organizacji wskazuje, iż sektor pozarządowy z każdym rokiem, staje się coraz bardziej dojrzały. Jeszcze do niedawna liczba najmłodszych organizacji (działających krócej niż 5 lat) była ponad 3-krotnie większa od działających najdłużej (ponad 15 lat). Natomiast z badania wynika, że w roku 2018 proporcje te się zrównały, a **przeciętna organizacja działa od około 10 lat.**

Najwięcej organizacji zarejestrowanych jest na terenach miast, gdzie działa prawie 75% NGO. Patrząc przez pryzmat grup docelowych i obszarów działania, najwięcej bo 73% działa na rzecz dzieci i młodzieży, 62% dotyczy mieszkańców i lokalnej społeczności, z kolei na rzecz seniorów – 39% a osób z niepełnosprawnością 25%, natomiast na rzecz innych NGO i instytucji działa 20% organizacji. Niezmiennie, najwięcej organizacji działa w obszarze sportu, turystyki i rekreacji 35%, porównywalna liczba NGO występuje wśród realizujących działania na rzecz kultury i sztuki (14%) jak edukacji i wychowania (13%), z kolei w ochronie zdrowia działa 8%, a w usługach socjalnych i pomocy społecznej 7% organizacji.

---

¹ Na podstawie wyników badań „Kondycja organizacji pozarządowych 2018” Stowarzyszenie Klon/Jawor, dostępnych pod linkiem: <https://api.ngo.pl/media/get/108227>

W obszarze rozwoju lokalnego działalność deklaruje 6% NGO. Rozwój III sektora potwierdza również poprawiająca się z roku na rok kondycja finansowa - obecnie **roczny budżet przeciętnej organizacji wynosi 28 tys. złotych.**

/źródło: na podstawie Fakty o NGO, www.ngo.pl/

2. Szeroki wachlarz możliwości angażowania organizacji pozarządowych w proces legislacyjny

Rozwinięte gospodarki na całym świecie, od wielu lat, starają się minimalizować bariery prawne i regulacyjne. Jednym z głównych instrumentów, jakie stosują jest bazowanie na praktycznej wiedzy i doświadczeniu przedstawicieli strony społecznej przy modyfikacjach regulacji już działających, jak i przy tworzeniu nowych.

W Polsce jesteśmy świadkami dużych zmian zachodzących zarówno w przepisach określających rolę partnerów społecznych w procesie stanowienia prawa, jak i **zwiększającej się świadomości społecznej dotyczącej korzyści wynikających z udziału obywateli i organizacji pozarządowych w procesie legislacyjnym.** Dlatego też organizacje pozarządowe mają coraz większe możliwości wpływu na sferę publiczną.

Formy, w których możliwy jest udział organizacji pozarządowych jest mocno zróżnicowany i wciąż się poszerza. NGO mogą aktywnie włączać się w proces stanowienia prawa m.in. poprzez wnoszenie **wniosek, petycji**, organizowanie i uczestniczenie w **debatkach publicznych, dialogu społecznym czy konsultacjach społecznych.** Eksperti i praktycy organizacji pozarządowych mogą również stanowić **ciało doradcze i opiniotwórcze** w danej

dziedzinie.

3. Funkcje NGO w procesie legislacyjnym i wynikającego z tego korzyści

Stopień zaangażowania organizacji pozarządowych w proces stanowienia prawa jest mocno zróżnicowany. W praktyce jednak, mało która organizacja aktywnie włącza się we wszystkie możliwości. **Działalność NGO uzależniona jest od wielu czynników**, przede wszystkim od misji i celów dla jakich powstała organizacja, poprzez zakres działań jakie realizuje, aż po zaplecze osobowe i finansowe jakim dysponuje. Dlatego też **organizacje nastawione na partycypację publiczną najczęściej przyjmują jedną z trzech funkcji.**

Każda z ww. funkcji, by pełnić ją profesjonalnie, wymaga użycia odmiennych działań, co w efekcie przynosi zróżnicowane rezultaty i korzyści.

Organizacje społeczne, jako inicjatywy oddolne, skupiają obywateli mających podobne cele i wartości, którzy działają dla wspólnych celów i rozwiązania problemów, z którymi się identyfikują. Dlatego też stają się **reprezentantami danych środowisk**, często osób dyskryminowanych i marginalizowanych społecznie. Realizują potrzeby wybranego

środowiska, promują dane rozwiązania i występują wobec instytucji publicznych zarówno w imieniu swoich członków, jak i szerszego środowiska, dla którego działają. Organizacje pozarządowe często wdrażają innowacje społeczne, rozwiązania łączące wiedzę teoretyczną z praktyką (nie rzadko w oparciu o osobiste doświadczenia swoich członków/pracowników). Doświadczenia te stanowią cenne źródło praktycznych informacji, co pozwala organizacjom pełnić **funkcję ekspercką**. Z kolei w **działania strażnicze**, przede wszystkim angażują się dedykowane organizacje tzw. strażnicze/watchdog, których celem jest monitorowanie i upublicznianie działań instytucji oraz osób mających rzeczywisty wpływ na sferę publiczną.

Korzyści wynikające z pełnienia funkcji reprezentacji grupy społecznej/danego środowiska/obszaru działania:

- + reprezentacja interesu danego środowiska/osób nie rzadko defaworyzowanych;
- + zabieganie o interesy i potrzeby reprezentowanej grupy/środowiska;
- + promowanie systemu wartości istotnego dla danej grupy społecznej/obszaru działania;
- + ukazanie szerszej perspektywy danego problemu/rozwiązania, często z punktu widzenia osób/środowisk marginalizowanych i dyskryminowanych;
- + zwrócenie uwagi na różne konsekwencje danego rozwiązania;
- + wypracowywanie rozwiązań sprzyjających równości i działaniom antydyskryminacyjnym;
- + tworzenie pozytywnego klimatu wokół procesu rozwiązywania danego problemu, dzięki zaangażowaniu różnorodnych stron dialogu;
- + wypracowywanie partnerskich relacji z grupami społecznymi/środowiskiem, którego ma dotyczyć dane rozwiązanie prawne;
- + wzrost świadomości społecznej w danym temacie/wokół rzeczywistych potrzeb wybranej grupy społecznej/środowiska;
- + większe i bardziej świadome zaangażowanie obywateli w życie publiczne.

Korzyści wynikające z pełnienia funkcji eksperckiej w danej dziedzinie:

- + łączenie wiedzy teoretycznej z praktycznym doświadczeniem, nie rzadko w wąskiej dziedzinie;

- ✚ źródło informacji oraz bazy dobrych praktyk i nietrafionych rozwiązań, które głównie wynikają z praktyki;
- ✚ zwrócenie uwagi na różne konsekwencje danego rozwiązania;
- ✚ ukazanie złożoności danego problemu, co wpływa na większą wrażliwość społeczną;
- ✚ nowy punkt widzenia, często wraz z konkretnymi rozwiązaniami stosowanymi już w danej organizacji;
- ✚ pomoc w wypracowaniu nowych/innovacyjnych rozwiązań, z naciskiem na praktyczność i możliwość implementacji danego rozwiązania;
- ✚ innowacje społeczne, większa elastyczność działania;
- ✚ większe i bardziej świadome zaangażowanie obywateli w życie publiczne.

Korzyści wynikające z pełnienia funkcji strażnika procesu:

- ✚ stały monitoring działań podejmowanych przez administrację oraz instytucje i osoby publiczne;
- ✚ upublicznianie działań/procedur/powiązania mających rzeczywisty wpływ na sferę publiczną;
- ✚ ujawnianie informacji i poddawanie ich pod osąd społeczny;
- ✚ kontrola poprawności i przejrzystości procedur;
- ✚ wykrywanie i upublicznianie nieprawidłowości w działaniach;
- ✚ zapewnienie przejrzystości, transparentności procesu stanowienia prawa;
- ✚ przybliżanie obywatelom niuansów i złożoności procesu legislacyjnego, stosowanie bardziej zrozumiałego języka;
- ✚ pomoc w wypracowaniu nowych rozwiązań, sprzyjających transparentności;
- ✚ implementacja przez instytucje i osoby publiczne nowoczesnych procedur, bardziej demokratycznych i transparentnych;
- ✚ usprawienie prawa i stosowanych procedur;
- ✚ większe i bardziej świadome zaangażowanie obywateli w życie publiczne.